

Förnybar energi i medvind

Den senaste tiden har det kommit många signaler från framför allt Bryssel om intensifierade ansträngningar att höja takten på konverteringen till förnybar energi inom EU. Självt deltog jag för en vecka sedan i tre internationella möten.

Det första "2nd Inter-Parliamentary Meeting on Renewable Energy Sources", med bland annat 52 parlamentsmedlemmar från Europaparlamentet och andra europeiska parlament som deltagare, ägde rum på Madeira 12-13 maj. I slutresolutionen från mötet trycker parlamentsledamöterna på 4 punkter:

1. De välkomnar kommissionens nyss släppta direktivförslag om främjande av el från förnybara energikällor. Där ges indikativa mål för varje land. (Sverige skall till exempel öka andelen el producerad med förnybar energi med 18 TWh från 1997 till 2010. Då är den storskaliga vattenkraften oräknad.)

2. De uttrycker oro över att den energipolitiska spelplanen ännu inte är jämn. De förnybara energislagen spelar fortfarande i uppförbacke på grund av frånvaron av full integration av sociala kostnader och miljökostnader i elpriset. I stället subventioneras traditionella energikällor kraftigt.

3. De driver på EUs institutioner och de europeiska regeringarna att fokusera på avsaknaden av en laglig bas för en gemensam EU-politik i det nuvarande EU-fördraget, speciellt i ljuset av behovet att möta EUs klimatåtagande. Som ett minimum måste EU göra en överenskommelse i form av ett fördrag om främjande av förnybara energikällor och se till att de mesta forskningsresurserna allokeras dit.

4. De anmodar EUs institutioner att hjälpa de stater som nu ansöker om medlemskap i EU med en strategi för användning av långsiktigt hållbar energi och visa på dess fördelar i termer av miljö och sysselsättning och till strategin knyta nödvändiga jordbruksreformer. Parlamentsledamöterna vill också se de förnybara energikällorna ta en mer framträdande plats i EUs och medlemsstaternas utvecklingspolicies.

Under överläggningarna, där jag själv talade om "Fostering energy market penetration on the supply side", beskrev direktören för "Conventional Energy" vid EU-kommissionens energidirektorat, Pedro de Sampaio Nunes, resultat från ExternE-projektet, som visar att både kol och naturgas nu är dyrare än biobränsle och vind om man inkluderar de externa kostnaderna i bränslepriset.

ExternE är ett projekt som nu sysselsätter 50 grupper från 15 länder. Rolf Linkohr från Tyskland, som är medlem av Europaparlamentet, talade om behovet av en gemensam europeisk energipolitik främst av två skäl.

Nämligen det gemensamma Kyotoåtagandet, som medför att de länder som inte klarar sin del, vältrar över bördan på de andra. Och att de länder, som har störst behov av energi från länder utanför EU, utsätter på grund av den gemensamma valutan de andra länderna för en inflationsfara i händelse av en oljeprishöjning, som också skulle dra med sig gaspriset ett halvår senare.

Det andra mötet ägde rum i Bryssel på kommissionens forskningsdirektorat, dit jag inbjudits för att lämna synpunkter inför en revision av det femte ramprogrammet. Totalt omspannar detta program, som avslutas 2002, 15 miljarder euro. Även här diskuteras ivrigt hur bryta de icke-tekniska barriärerna.

1. Tilläggskostnaderna för konventionella energislag måste beaktas. Man talar om nyckelord som miljö, klimat, livskvalitet, hälsa, säkerhet i tillförseln, socialt kitt och förmåga att förhindra att nuvarande problem ens uppstår.

2. Målen i kommissionens vitbok för förnybara energikällor måste brytas ner på nationell och kanske regional nivå. Varje medlemsstat

skall upprätta aktionsplaner, som skall innehålla en blandning av åtgärder där man använder lagliga, finansiella och institutionella instrument, liksom information och forskningsstrategier.

3. Hittills har man inom kommissionen starkt koncentrerat sig på elsektorn och därmed underskattat uppvärmningssektorn, som ju egentligen är både tekniskt och ekonomiskt lättare att penetrera och därför mera konkurrenskraftig.

4. Teknologier med höga externa kostnader subventioneras. Enligt en rapport från Europaparlamentet ges direkta statssubventioner till den traditionella energiindustrin på 15 miljarder euro. Detta anser kommissionen vara en kraftig marknadsstörning till nackdel för förnybar energi. Det ger stora svårigheter för till exempel biobränsle med låga emissioner att konkurrera med förorenande teknologier med stora koldioxidutsläpp.

Det tredje mötet var också i Bryssel, på kommissionens jordbruksdirektorat i kommittén för energigrödor. Här presenterade representanter för miljödirektoratet läget angående EUs koldioxidutsläpp. Utan omedelbara, kraftfulla åtgärder kommer utsläppen 2010 att vara 6-8% högre än 1990 i stället för 8% lägre, som EU har åtagit sig enligt Kyotoöverenskommelsen, (som förresten förväntas bli ratificerad i Haag i november enligt Näringsdepartementet). Detta anser man då vara fullständigt oacceptabelt med hänsyn till hela EUs internationella trovärdighet.

Energidirektoratets representanter presenterade direktivförslaget om främjande av el från förnybara energikällor, som jag nämnde om ovan. För att underlätta handel med el skall all el förses med en ursprungsgaranti.

Till 2005 ska implementeringen ske på frivillig bas och nationerna får själva välja styrmedel. Men om man då från ett enskilt land inte kan göra troligt att man klarar sitt beting till 2010 kommer lagstiftning i någon form att tillgripas. Man ville nu från kommissionens sida inte spekulera i vilka tvångsåtgärder som kommer att användas, utan förväntar sig att de skilda medlemsstaterna snarast tar till kraftåtgärder för att klara sitt åtagande enligt bördefördelningen.

Jordbruksdirektoratet fick frågan hur man tänkt sig att vitbokens beräkning att 10 miljoner hektar åkermark inom EU (en sjundedel av den totala åkermarken!) före 2010 skall övergå till odling av energigrödor. Man ville dock inte svara. På forskningsdirektoratet svarar man att man är medveten om att det är ett stort problem.

ISverige då, händer det inget här? Förberedelserna inför vårt lands ordförandeskap 1/1-30/6 nästa år pågår för fullt. Där har vi ju en utmärkt möjlighet att påverka de andra staterna i den riktning, ditåt vår energipolitik pekar. Vi sätter ju en viss prägel på dagordningen som ordförandeland.

Just i dag har till exempel regeringen beslutat om en proposition om de ekonomiska förutsättningarna för elproduktion från förnybara energikällor.

Det gäller ett certifikatsystem, som innebär en skyldighet att inkludera en viss andel förnybar el i elleveranser eller elinköp. Detta kan då ses som en metod att klara en del av Sveriges åtagande att minska koldioxidutsläppen.

Många sommarhälsningar från Svebio önskar

Kent Nyström

